

Molekuláris mozi számítógépes szimulációja

Pápai Mátyás

Wigner FK RMI NAO

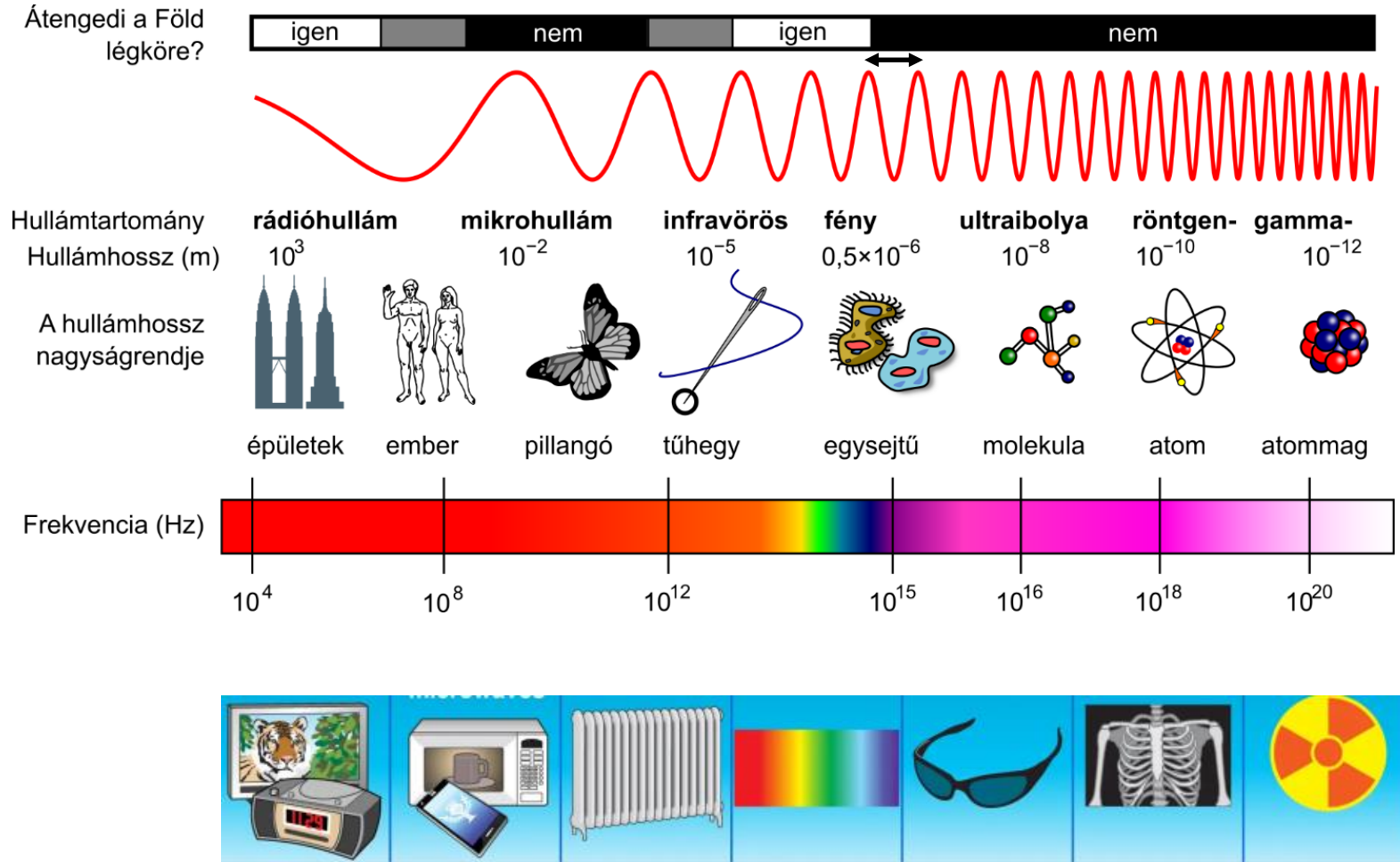
Femtosekundumos Spektroszkópiai és
Röntgenspektroszkópiai „Lendület”
kutatócsoport

Simonyi-nap

2022/10/18

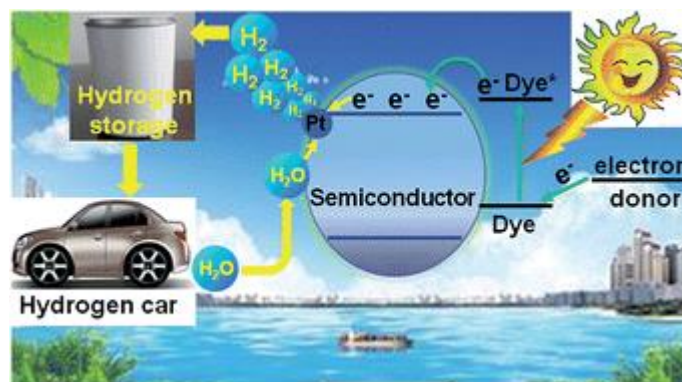
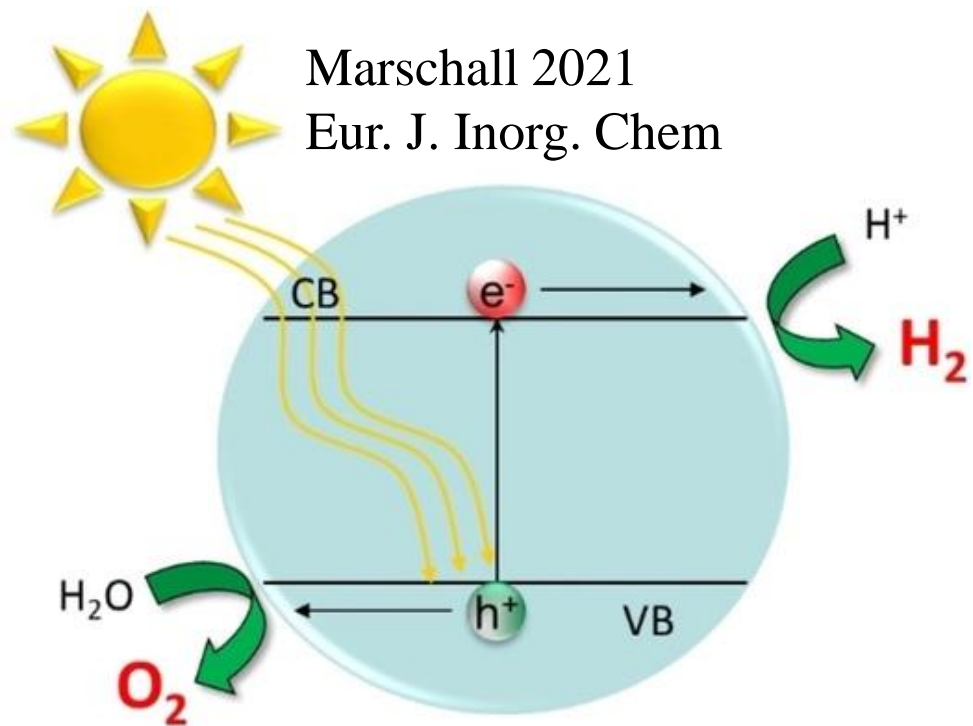
Elektromágneses sugárzás (fény)

Energetikai kihívások

Energetikai kihívások

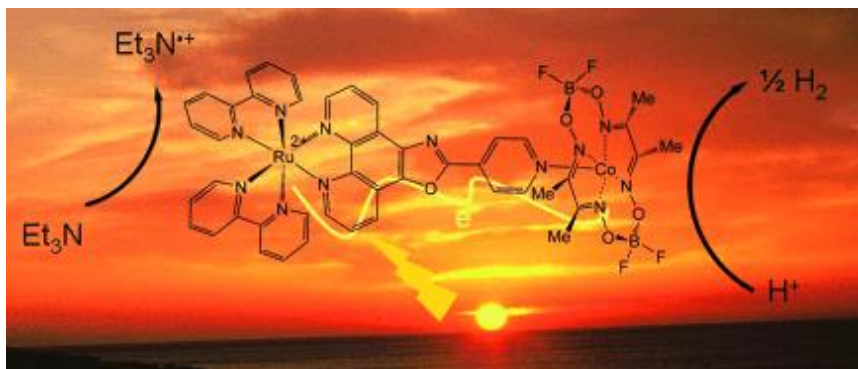

Zhang 2016
J. Mat. Chem A

Fénnyel aktiválható funkcionális molekulák

Fényhasznosító molekulák

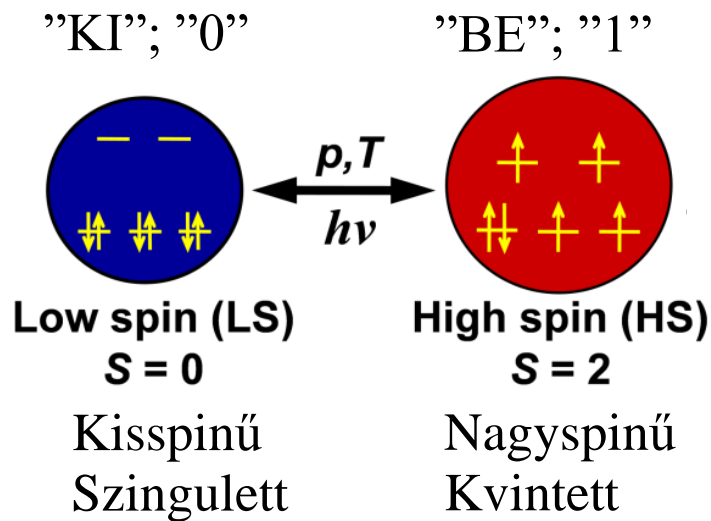
- napenergia tárolása és átalakítása
kémiai vagy elektromos energiává

A. Fihri *et al.* ACIE (2008)

Molekuláris adattárolás

- nagyon nagy adatsűrűség,
ultragyors kapcsolás

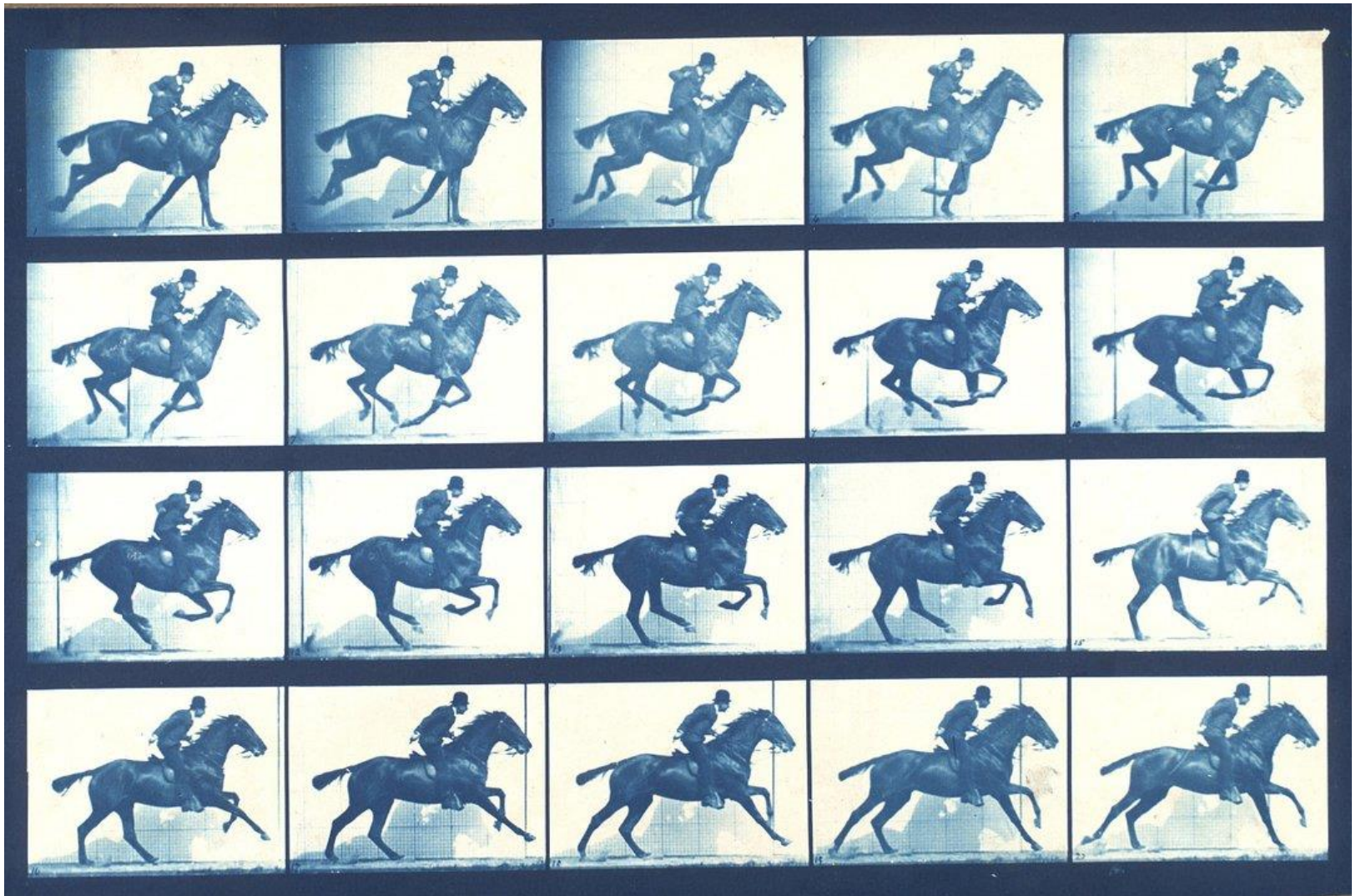

Pápai *et al.* JCTC (2013)

Motiváció, főbb kérdések

- Milyen folyamatok játszódnak le a fényelnyelést követően?
Hogyan, milyen közbülső állapotokon keresztül? (funkciók működésének feltérképezése)
- Hogyan befolyásolhatók a fény által kiváltott átalakulások?
Új, hatékonyabb molekulák tervezése.

E. Muybridge: „mozi” pillanatsfelvételekből

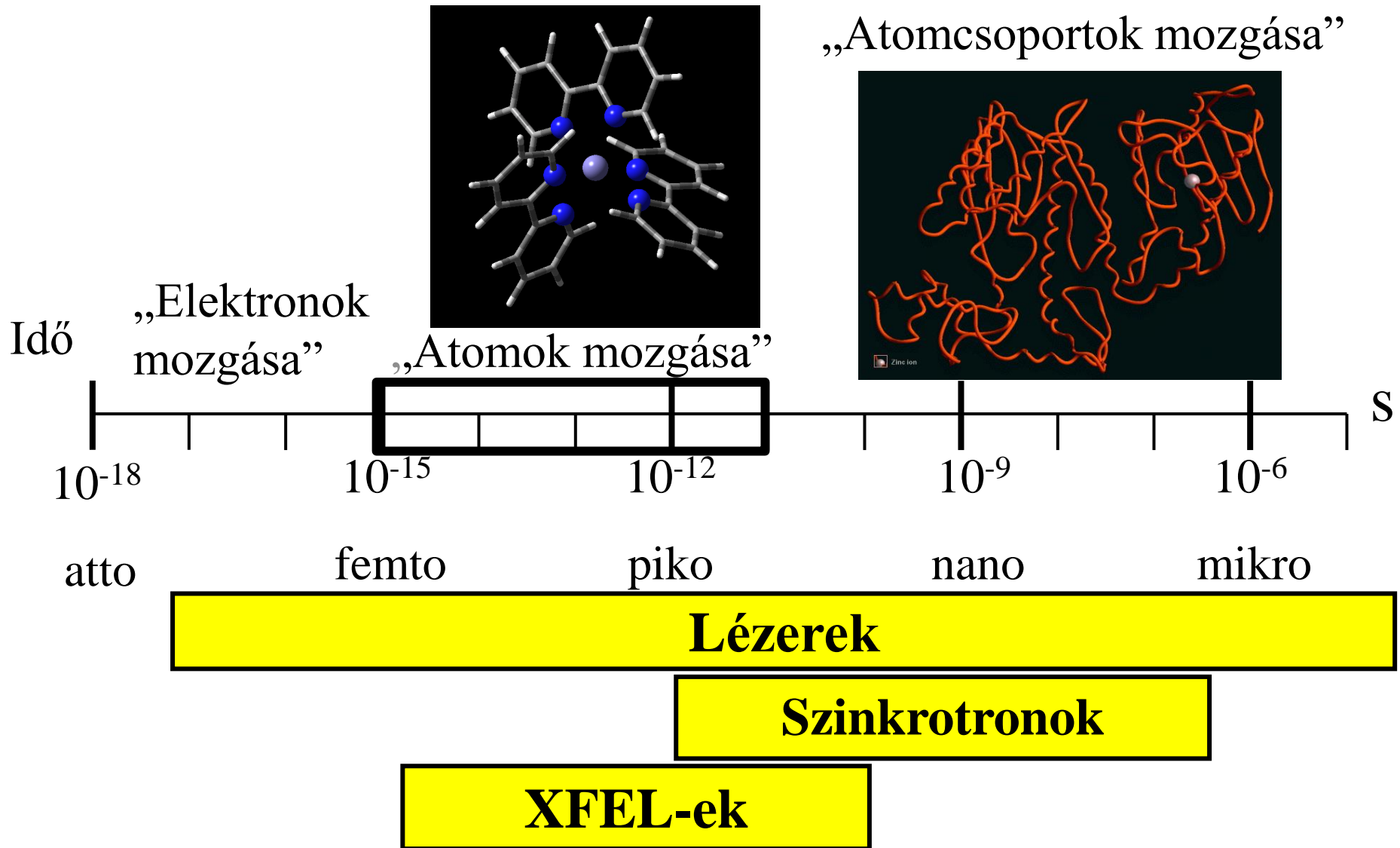

E. Muybridge: „mozi” pillanatsfelvételekből

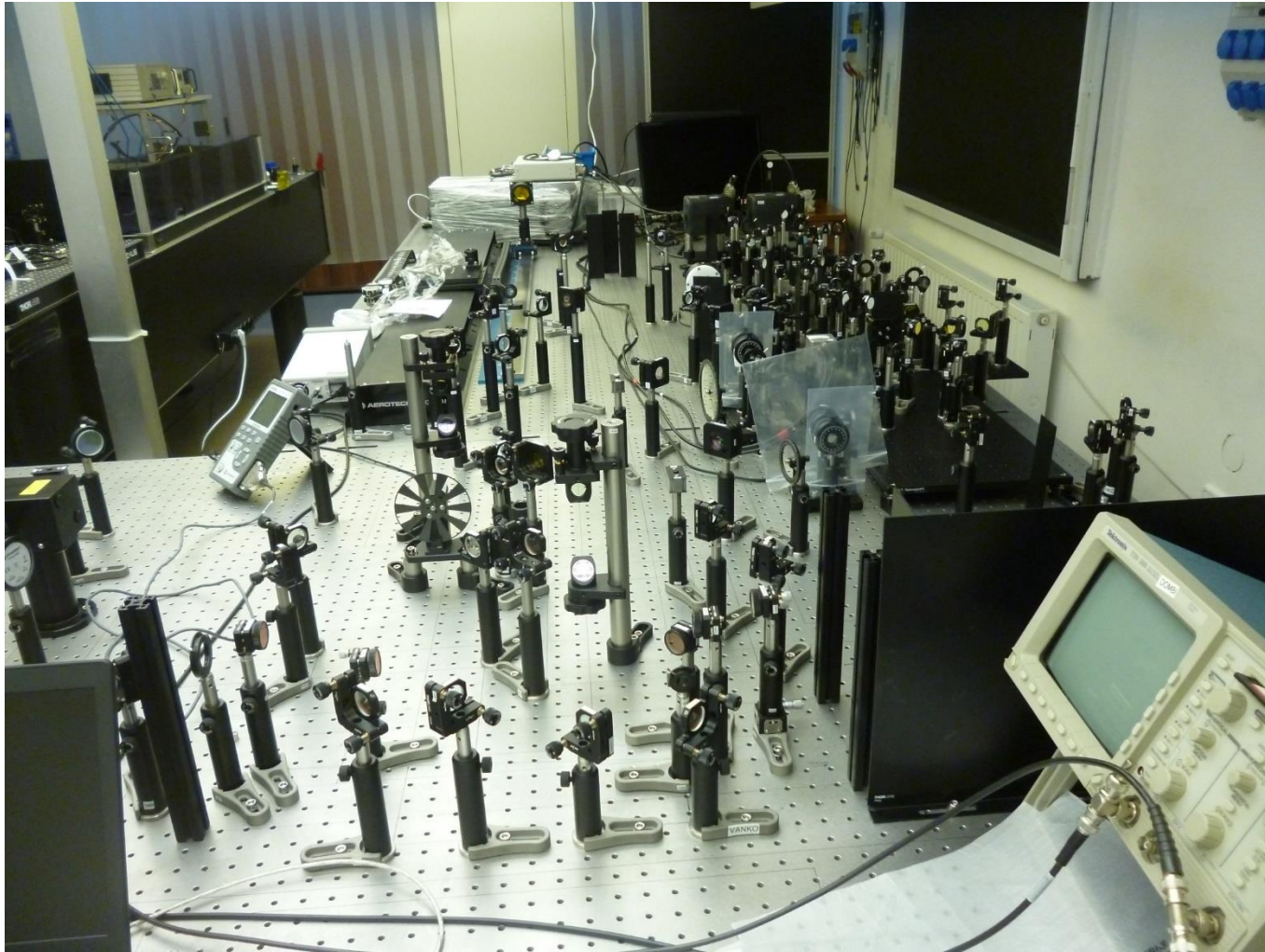

Mozgások karakterisztikus ideje

Ultragyors időfelbontott kísérletek

Wigner FK RMI Femtoszekundumos Lézerlaboratórium

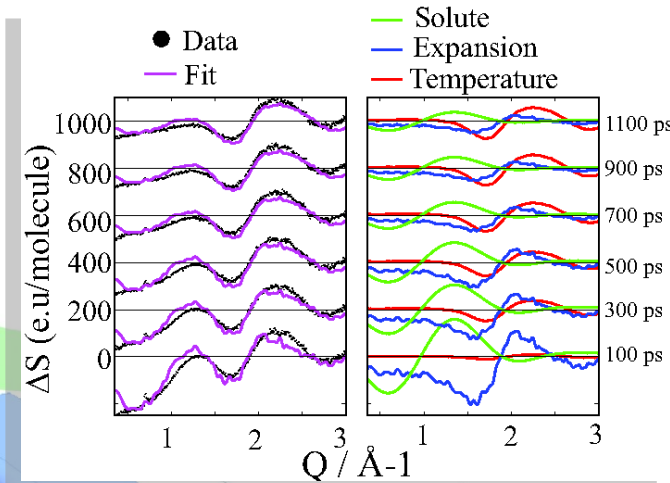
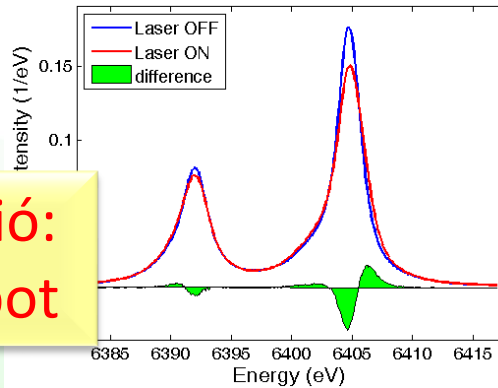
Ultragyors időfelbontott kísérletek

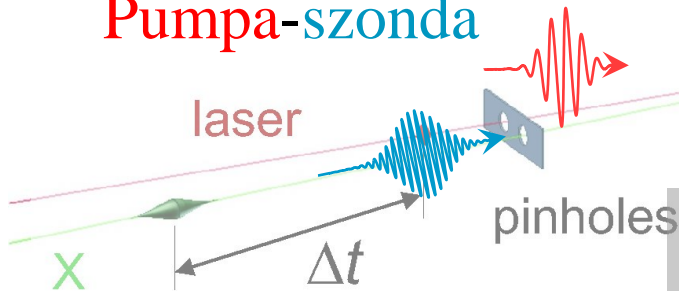
Időfelbontott röntgenes kísérletek

Röntgenemisszió:
Mágneses állapot

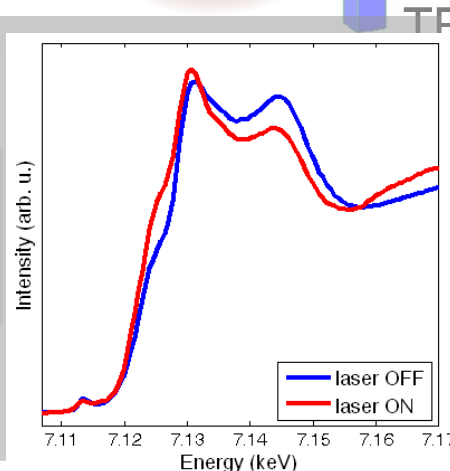
analyzer
crystal

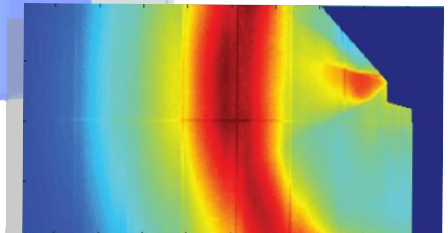
Pumpa-szonda

Röntgenabszorpció
Lokális szerkezet

Röntgenszórás:
Molekuláris szerkezet
és oldószerburok

Készítette: Vankó Gy.

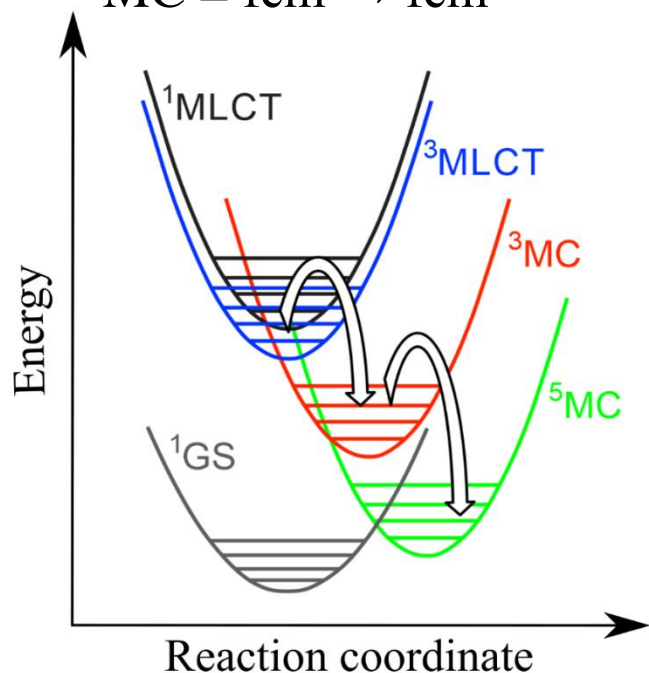
Simonyi-nap 2022

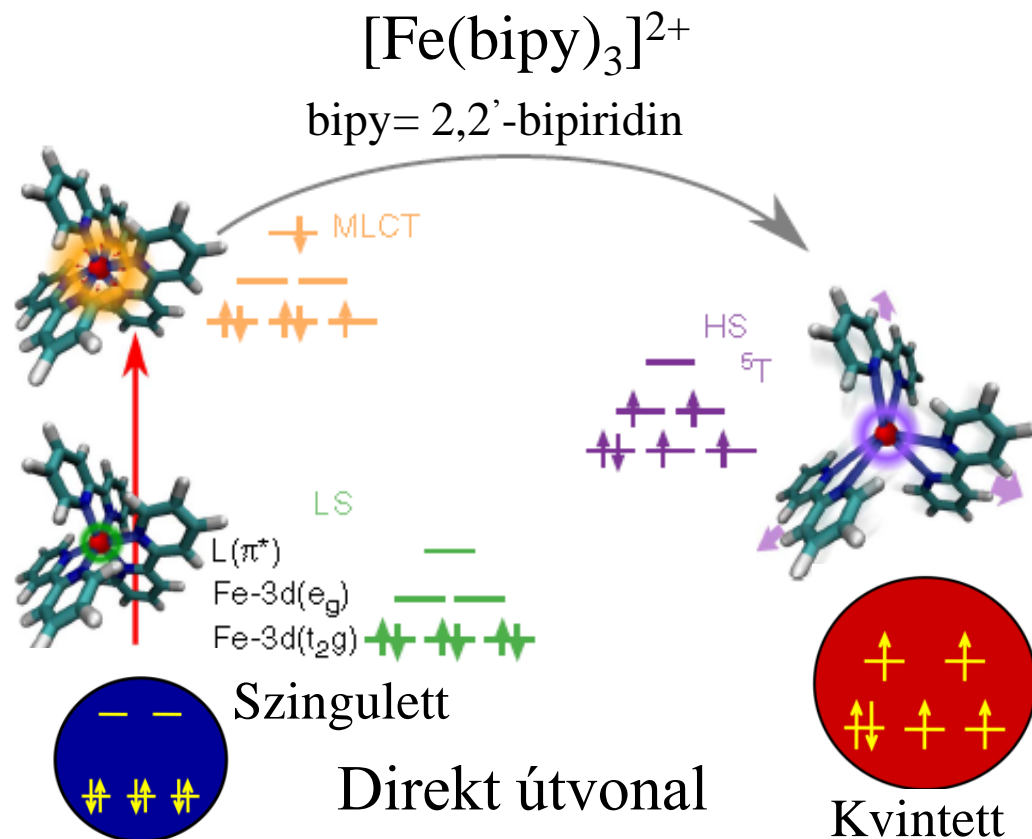
Fény által kiváltott kapcsolás Fe(II) komplexekben

MLCT = fém → ligandum

MC = fém → fém

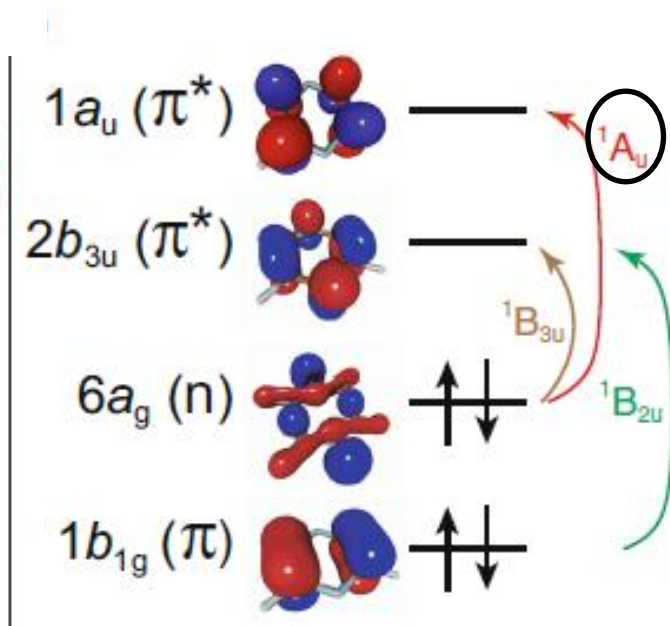
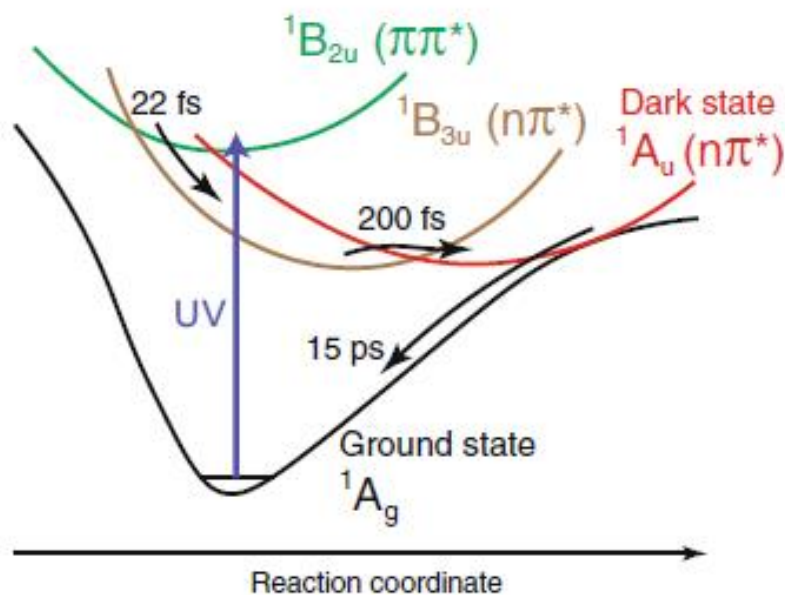
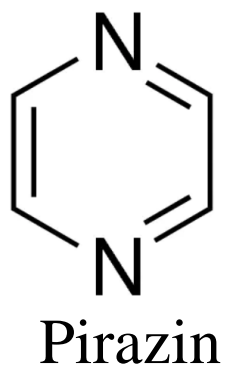

Szekvenciális útvonal

Nature (2014), Nat. Chem. (2015), Nat. Commun. (2017),
Chem. Sci. (2019)

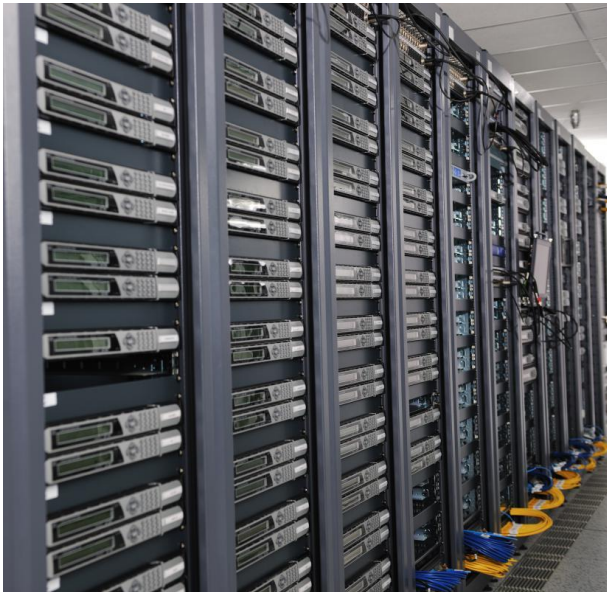
Gerjesztést követő folyamatok: pirazin

Nat. Commun. (2021)

Számítógépes szimulációk

Mozgás leírása

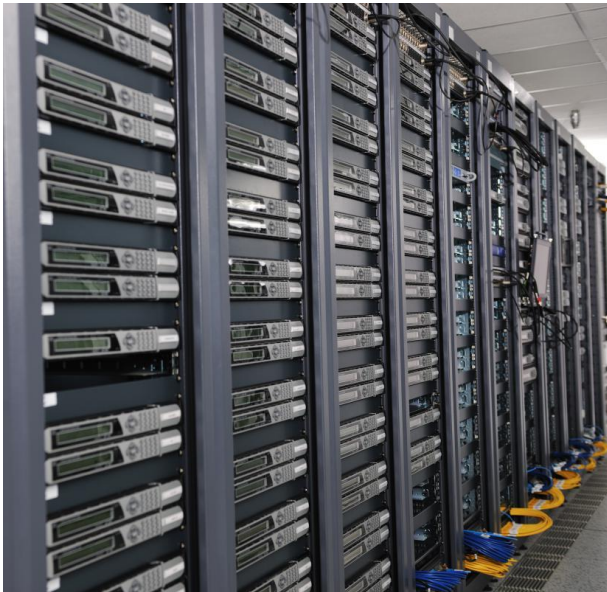

Teljesen kvantummechanikai, egzakt megoldás de csak erősen csökkentett dimenziójú számítás kivitelezhető.

Vegyes leírás: magok – klasszikus, elektronok – kvantumos. Teljes dimenziós számítások.

Számítógépes szimulációk

Mozgás leírása

Teljesen kvantummechanikai, egzakt megoldás de csak erősen csökkentett dimenziójú számítás kivitelezhető.

Vegyes leírás: magok – klasszikus, elektronok – kvantumos. Teljes dimenziós számítások.

Fény által kiváltott gyűrűfelynyílási kémiai reakció

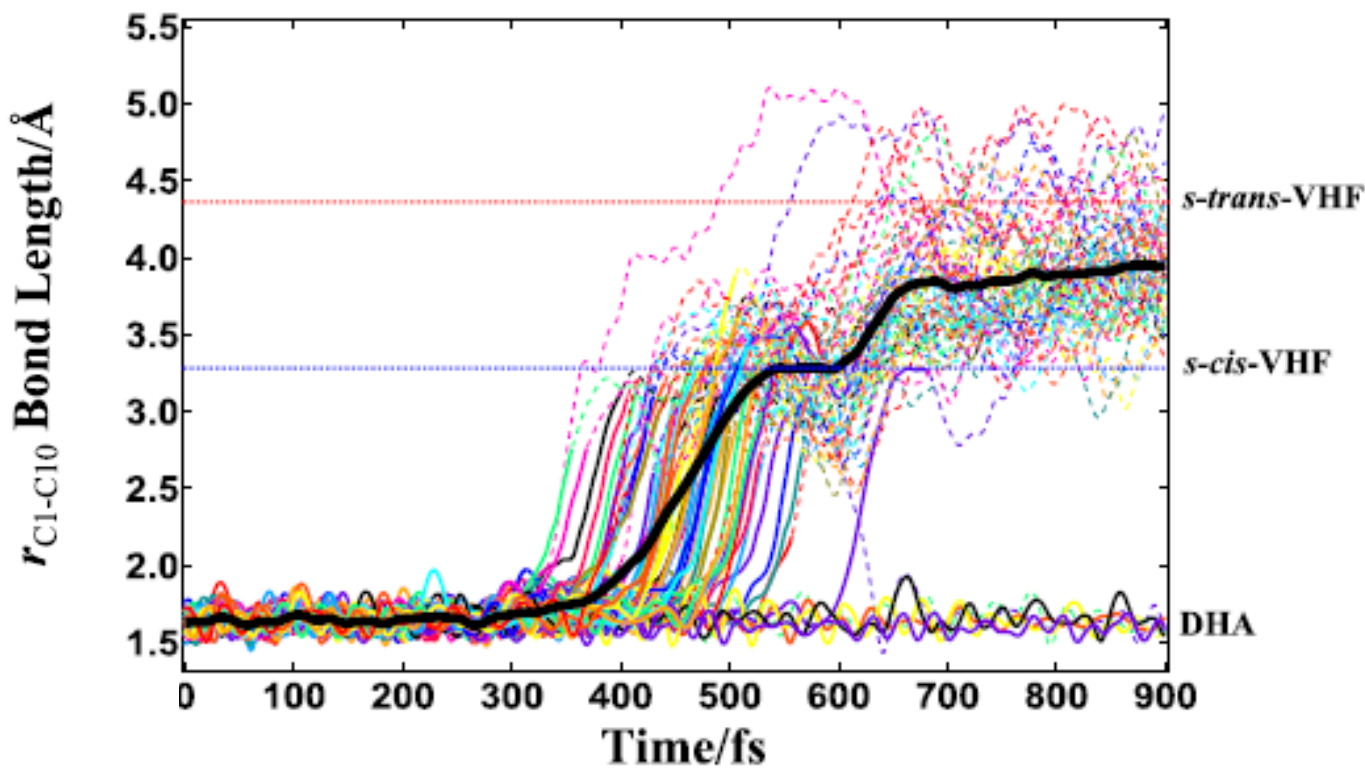
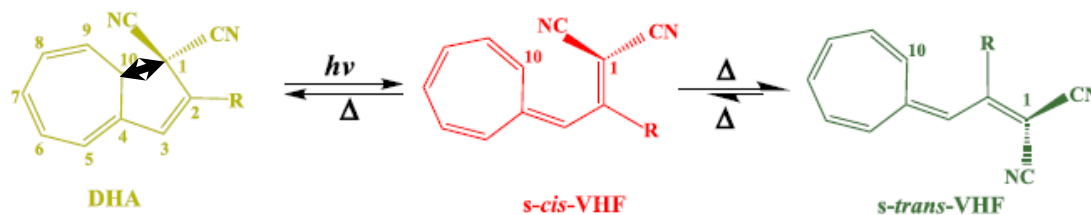

DHA = dihidroazulén

VHF = vinilheptafulvén

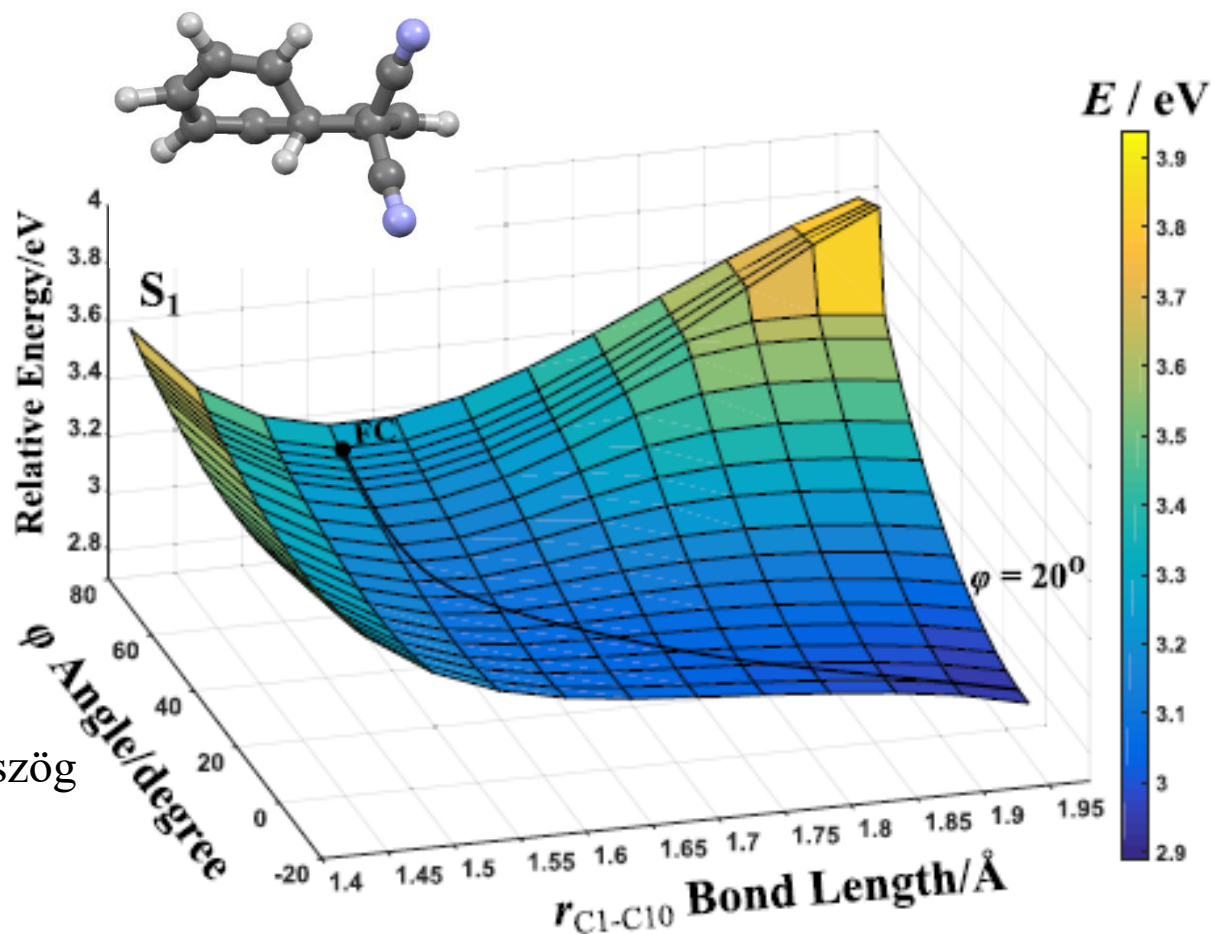
M. Abedi *et al.* J. Phys. Chem Lett. 2019, 10, 3944–3949

Fény által kiváltott gyűrűfelynyílási kémiai reakció

M. Abedi *et al.* J. Phys. Chem. Lett. 2019, 10, 3944–3949

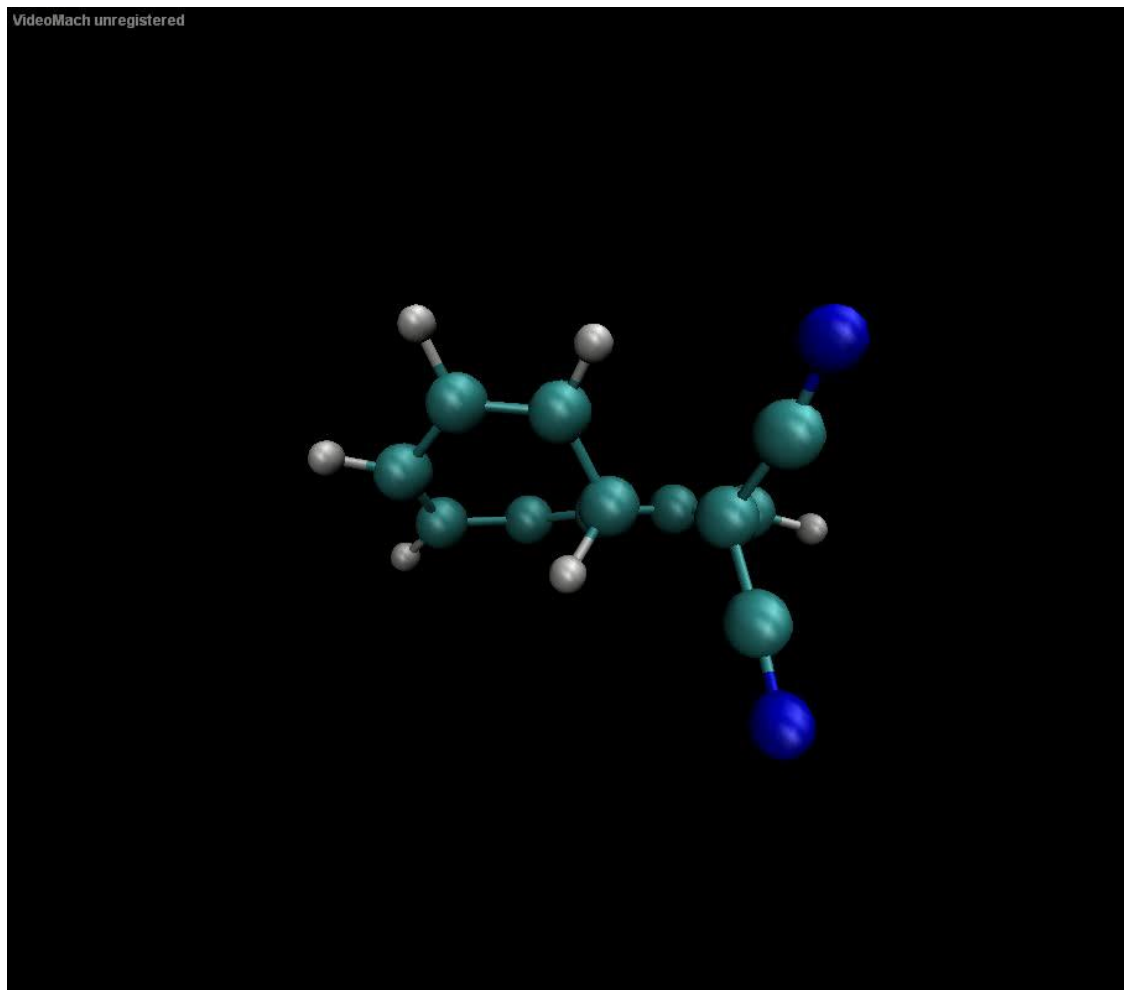
Fény által kiváltott gyűrűfelnylési kémiai reakció

Planarizációs szög

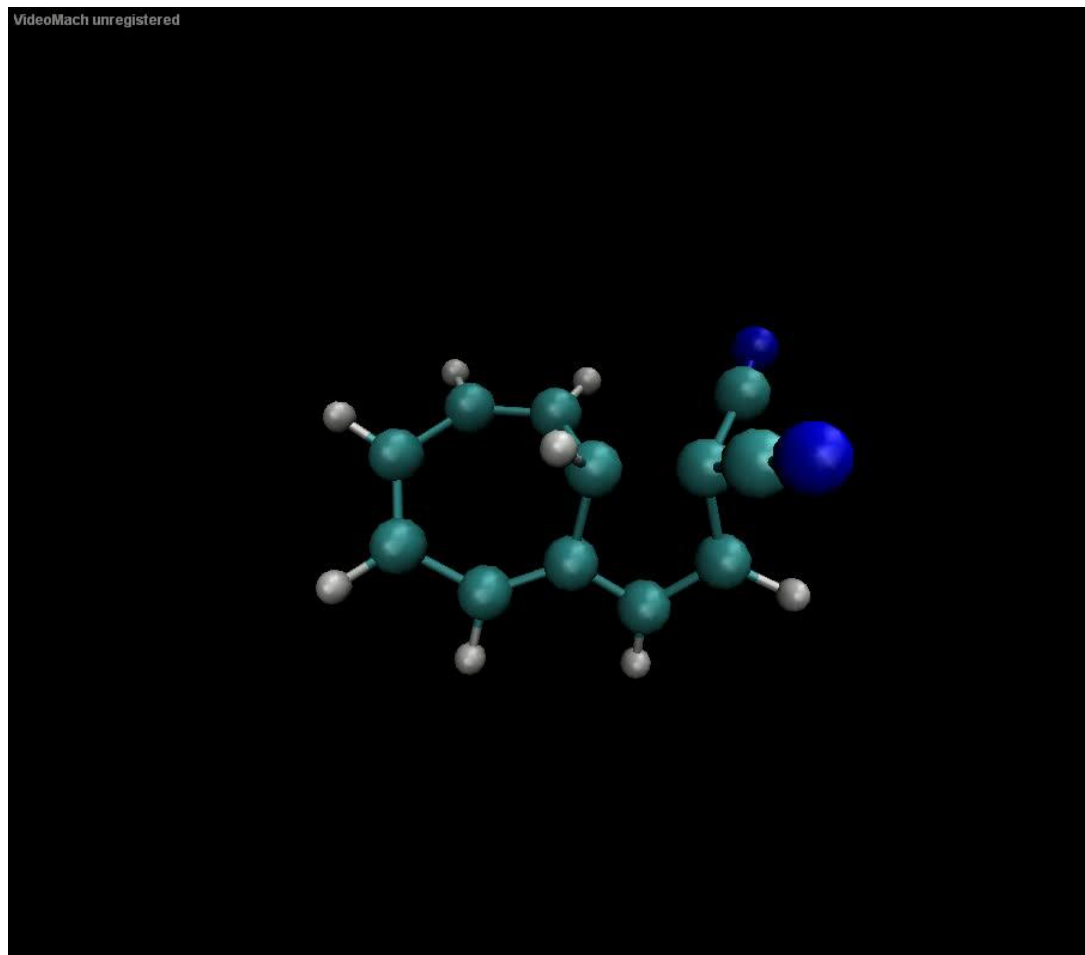
Magmozgás – gyűrű planarizációja

Molekuláris „mozi”

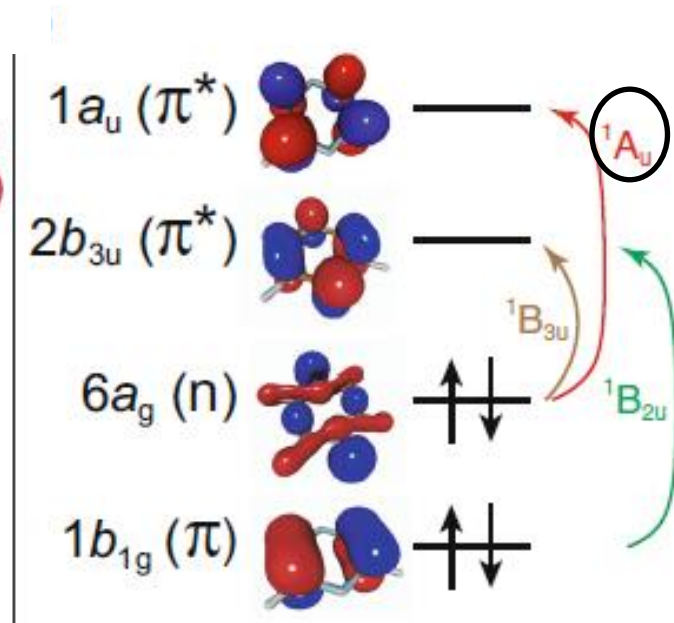
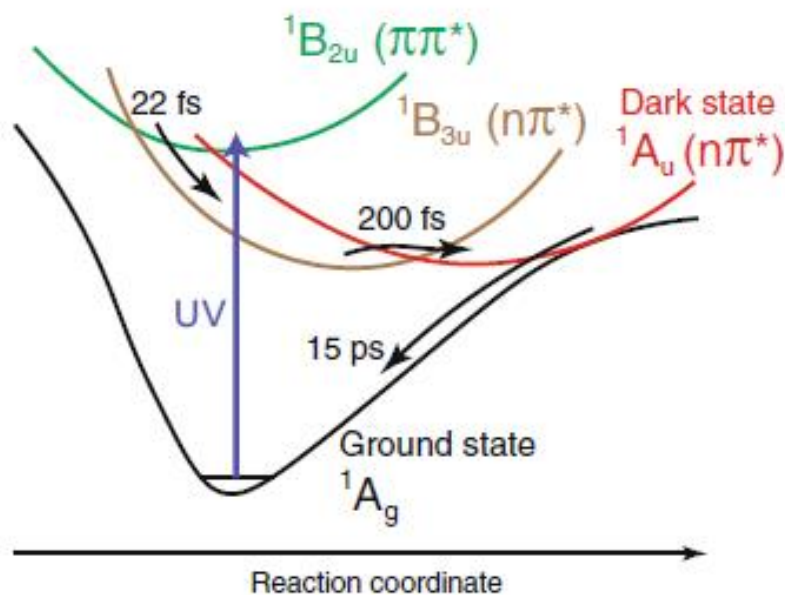
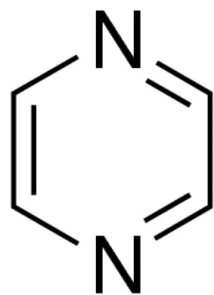
Gyűrű planarizációja

Molekuláris „mozi”

Gyűrűfelnyílás

Gerjesztést követő folyamatok: pirazin

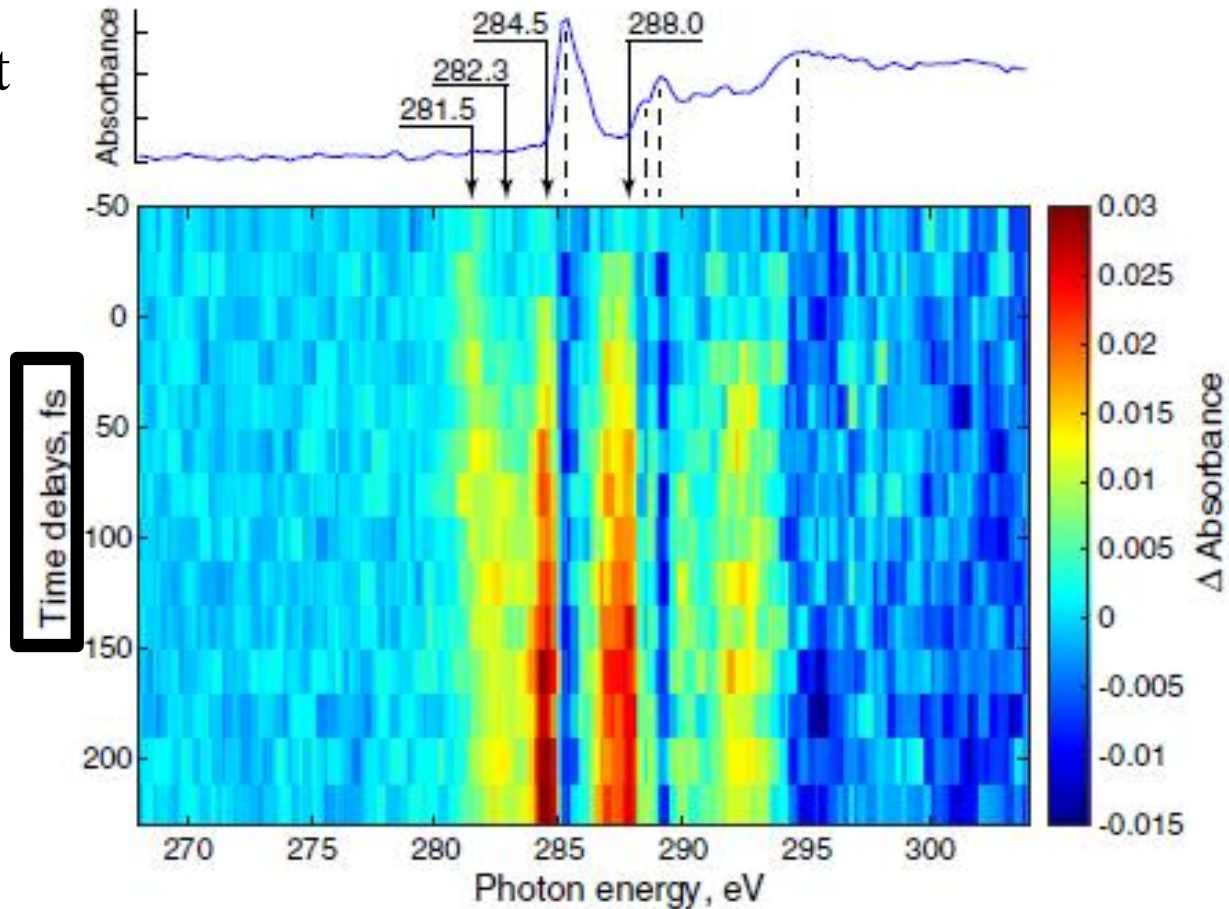

Nat. Commun. (2021)

Pirazin

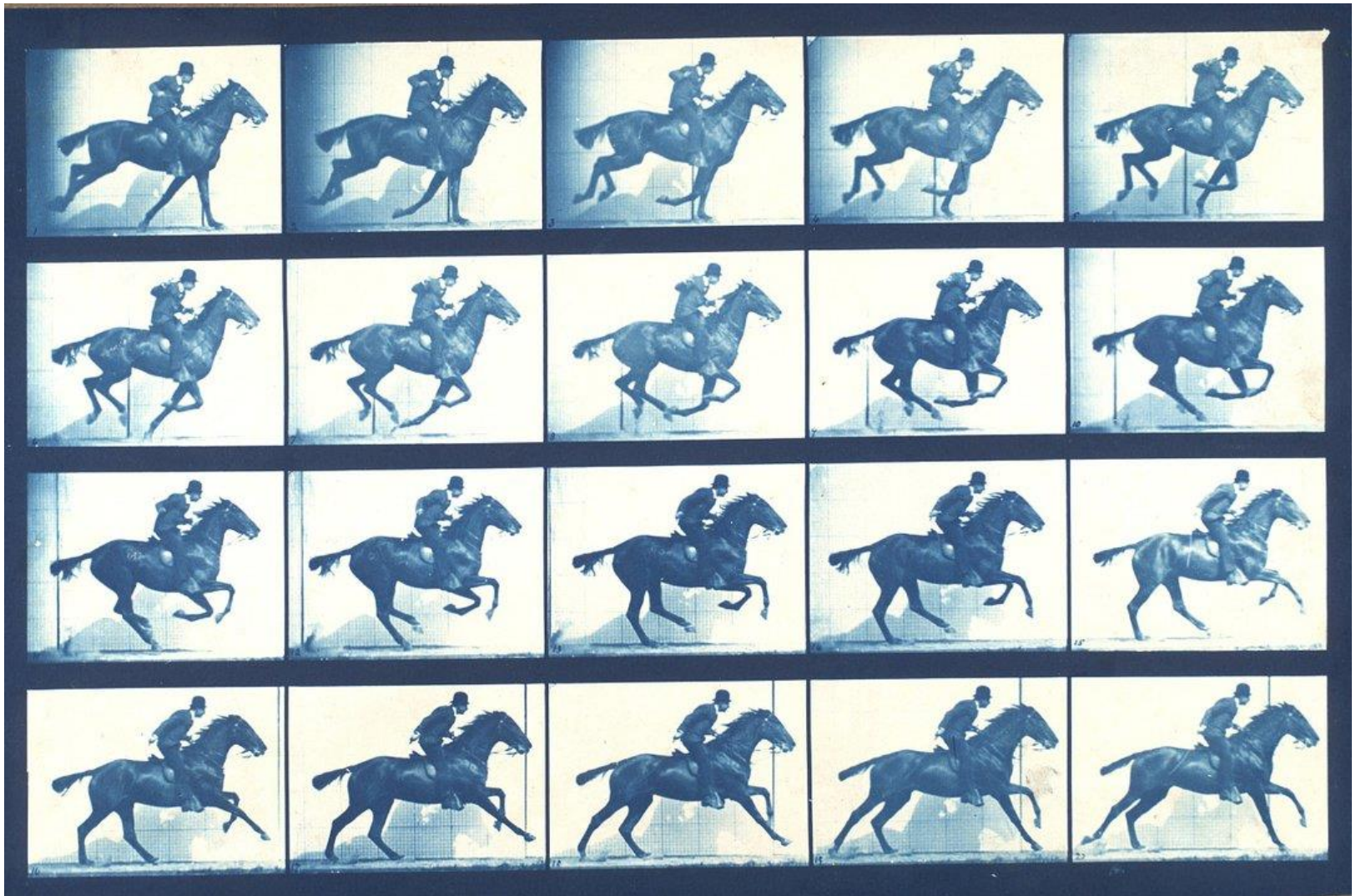
Időfelbontott
röntgen-
abszorpció

Késleltetési
idő, fs

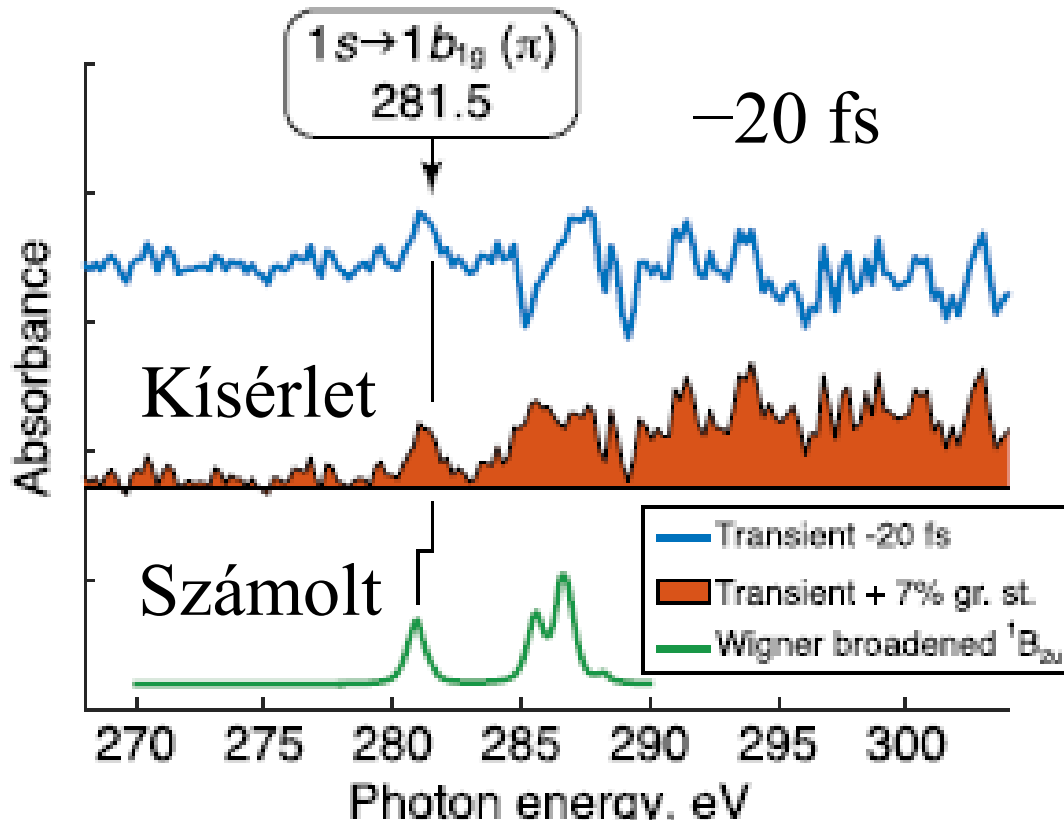
V. Scutelnic, M. Pápai, S. R. Leone
et al. Nat. Commun. 2021, 12, 5003

E. Muybridge: „mozi” pillanatsfelvételekből

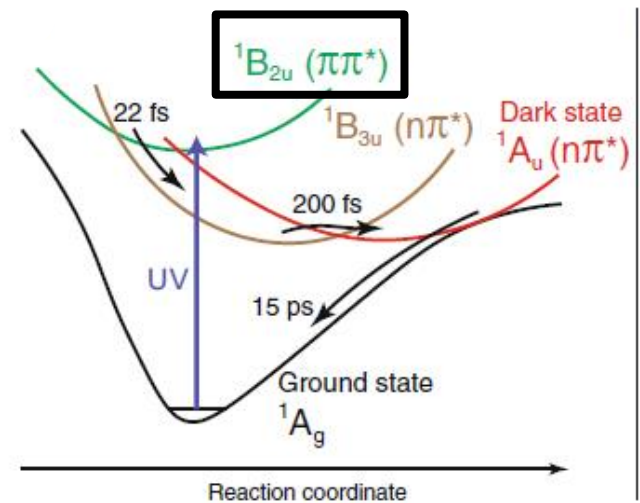

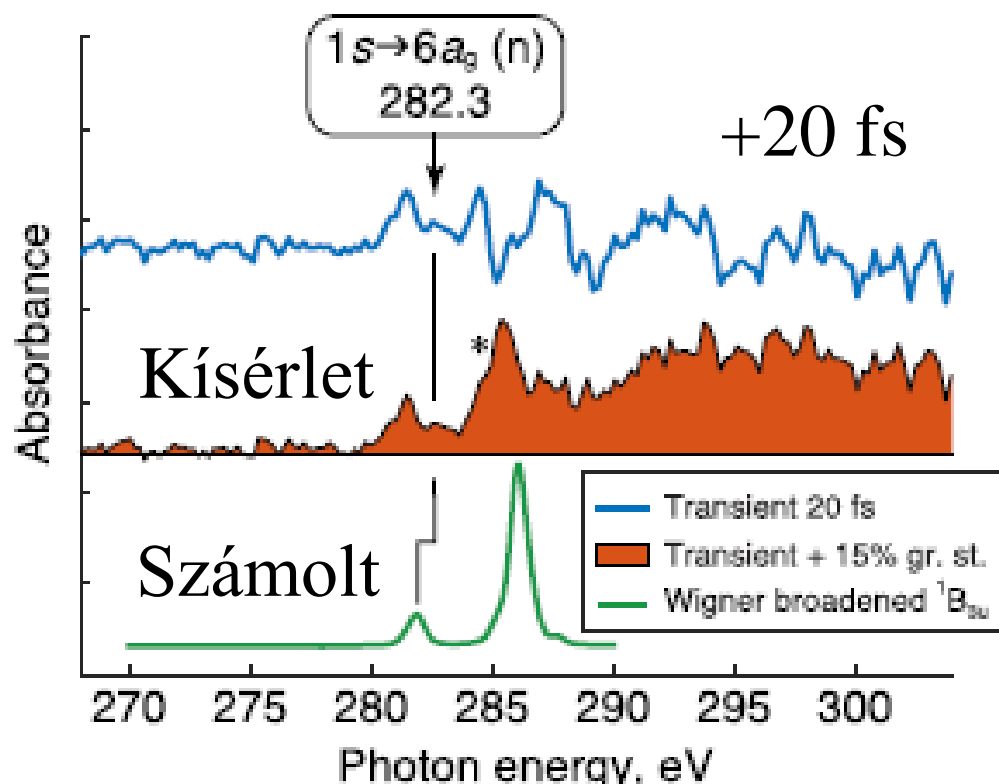
Pirazin

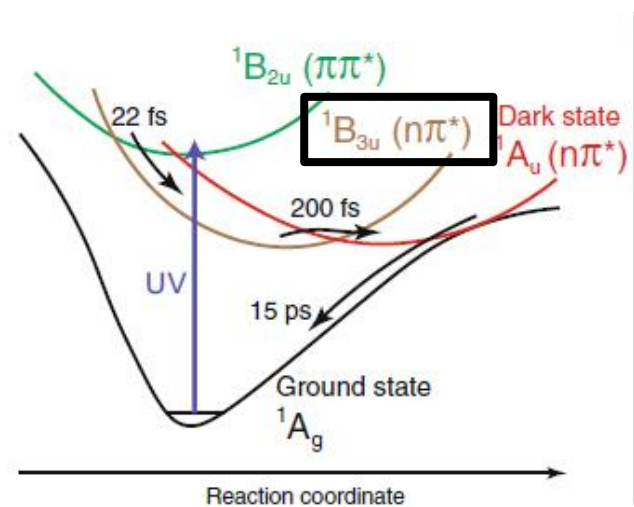
$^1B_{2u}$
 Kiindulási
 gerjesztett
 állapot

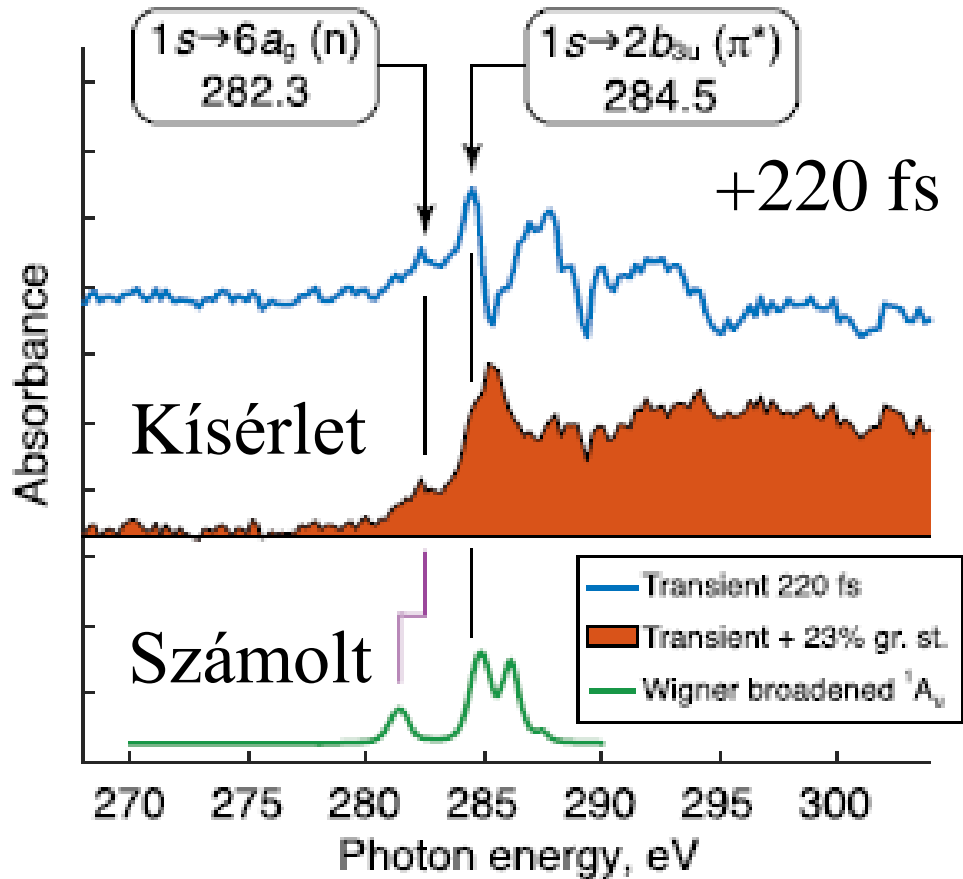
Pirazin

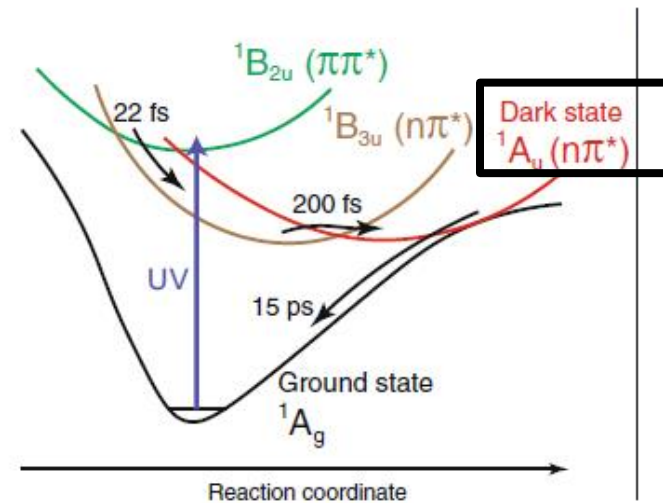
¹B_{3u}
Közbülső
gerjesztett
állapot

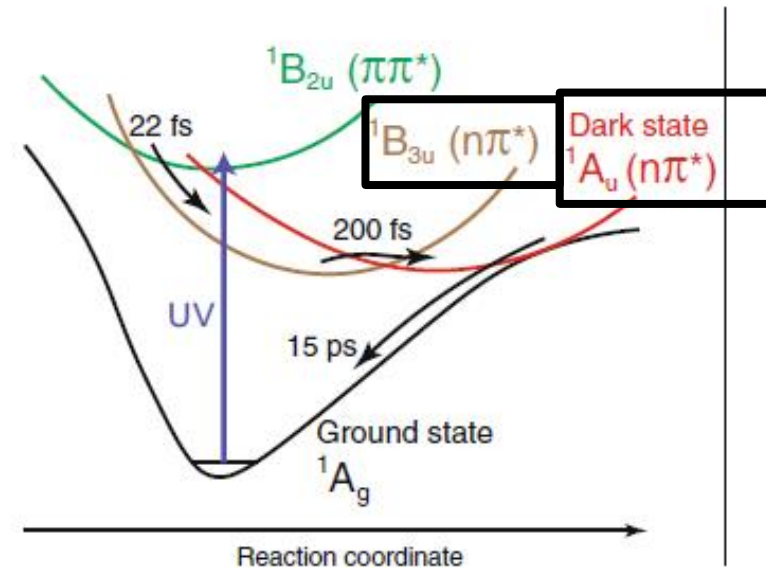
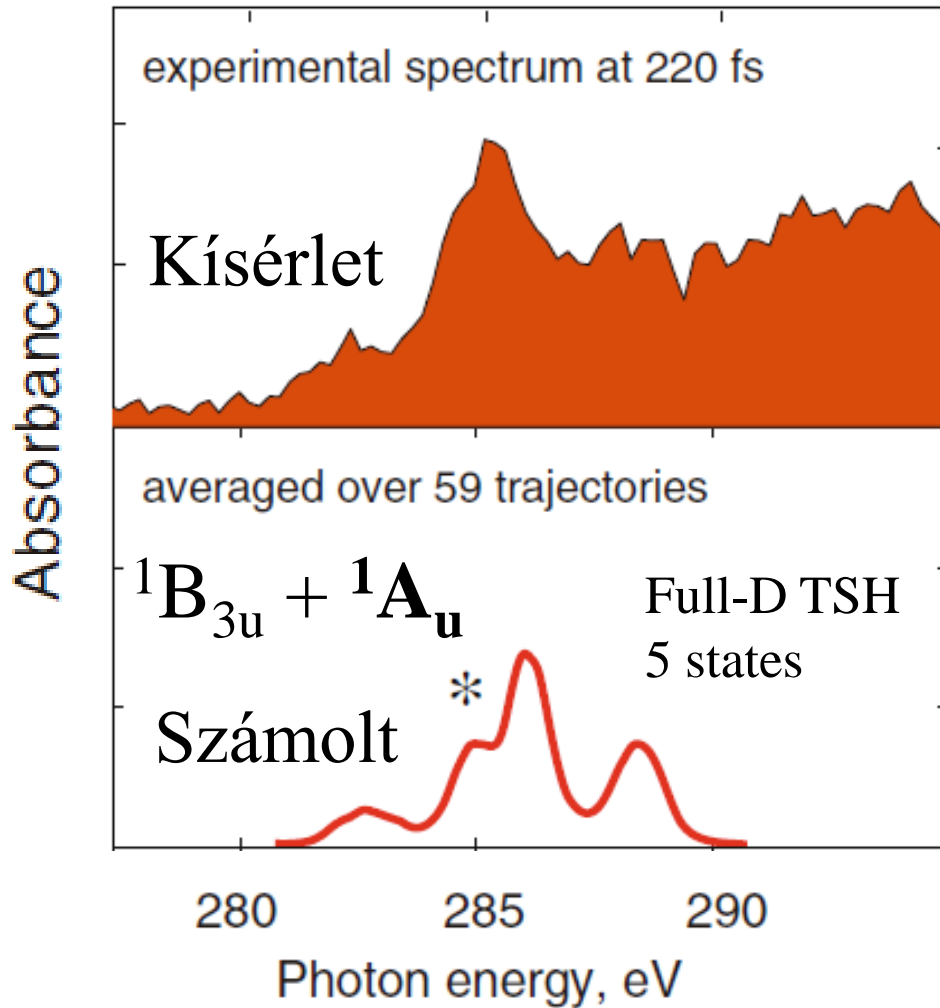
Pirazin

${}^1A_u$
Közbülső
gerjesztett
állapot

Pirazin

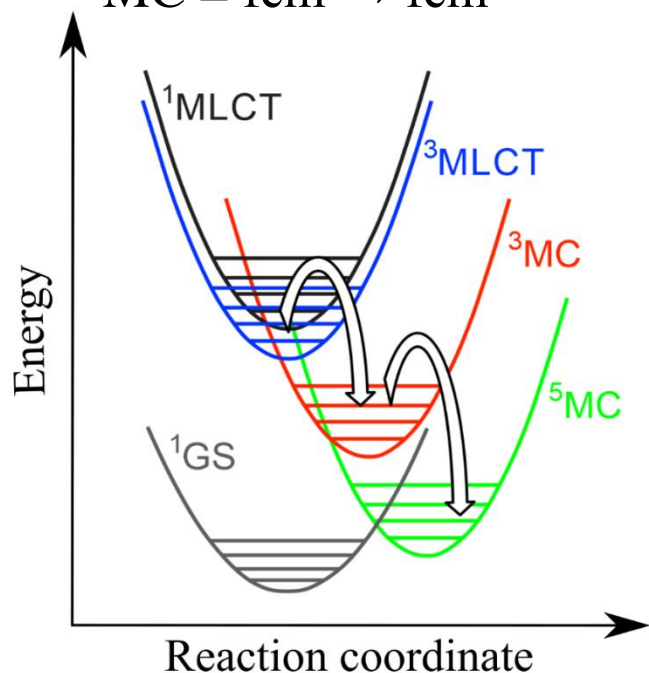

V. Scutelnic, M. Pápai, S. R. Leone
et al. Nat. Commun. 2021, 12, 5003

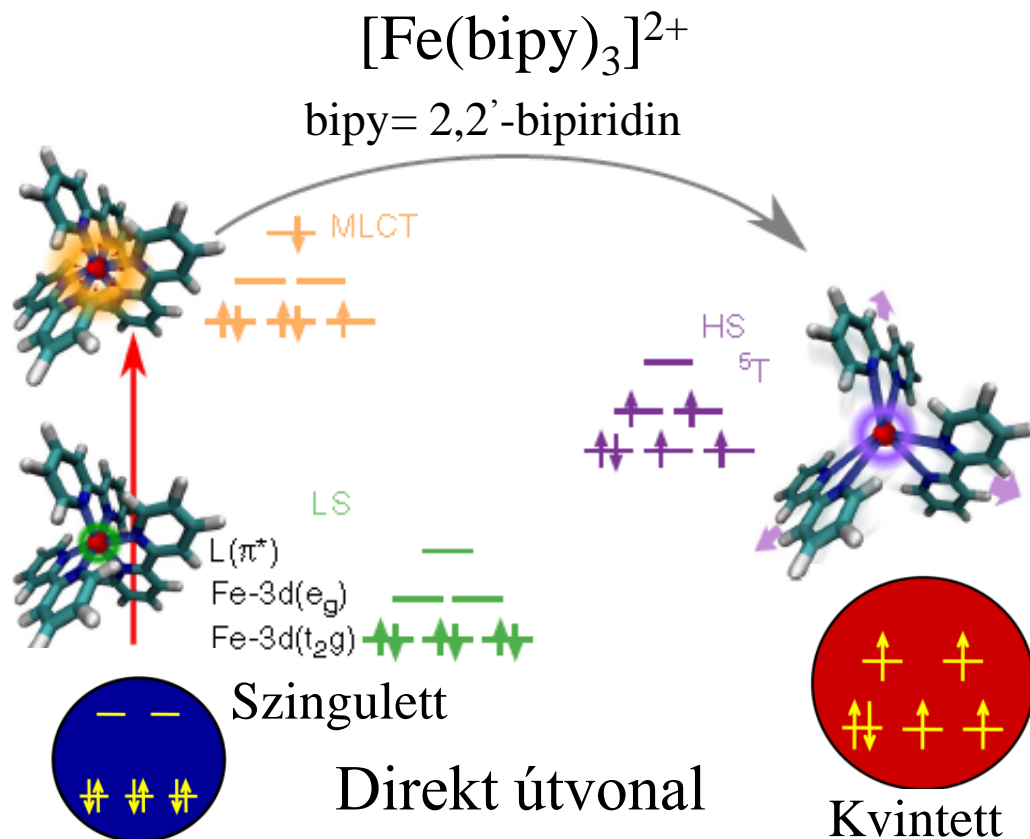
Fény által kiváltott kapcsolás Fe(II) komplexekben

MLCT = fém → ligandum

MC = fém → fém

Szekvenciális útvonal

Nature (2014), Nat. Chem. (2015), Nat. Commun. (2017),
Chem. Sci. (2019)

MLCT = fém → ligandum

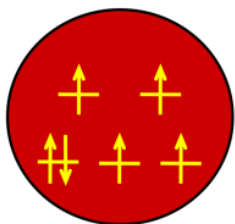
MC = fém → fém

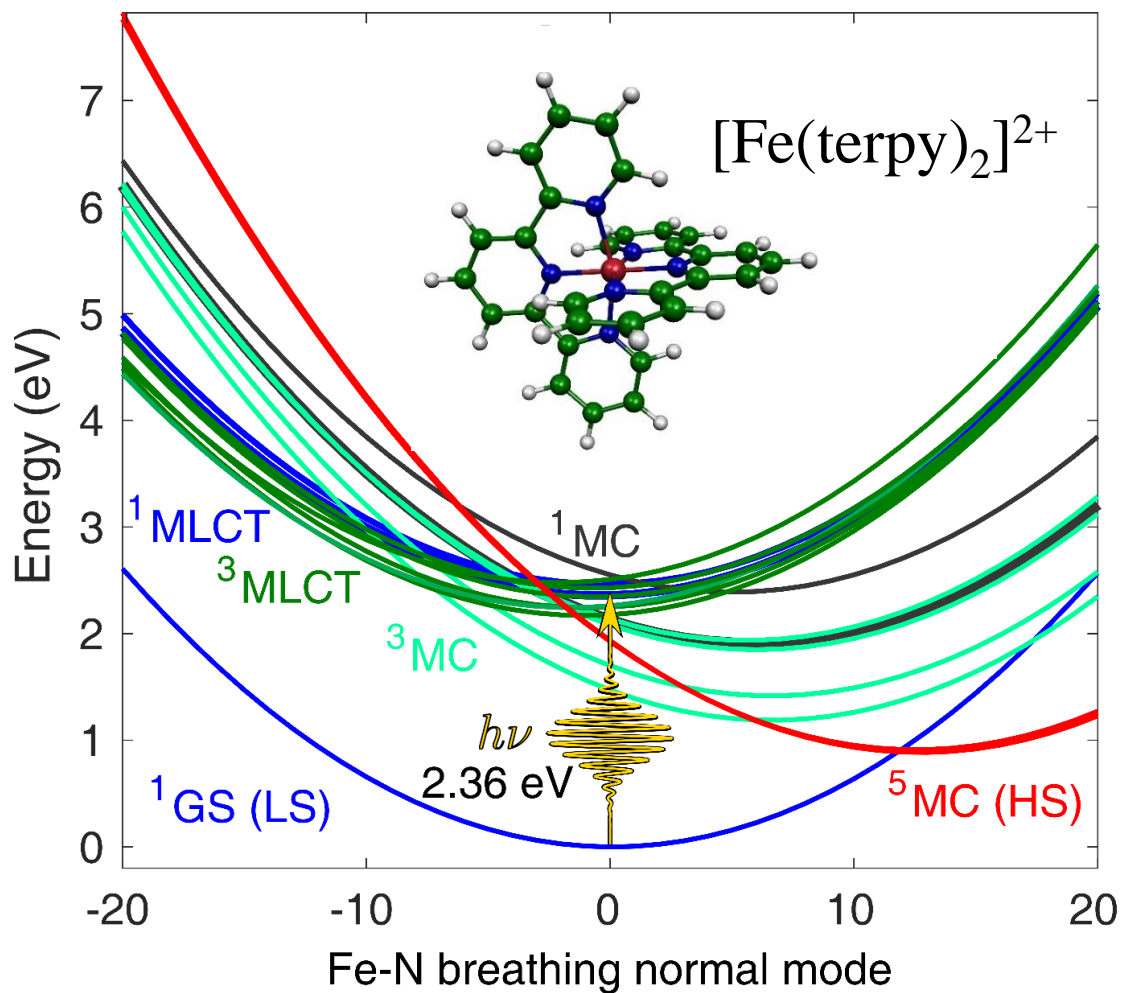
1.82	1.92	2.02	2.12	2.22	Fe-N _{eq} (Å)
1.76	1.84	1.92	2.00	2.08	Fe-N _{ax} (Å)

Szingulett

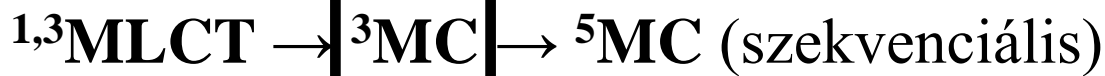

Kvintett

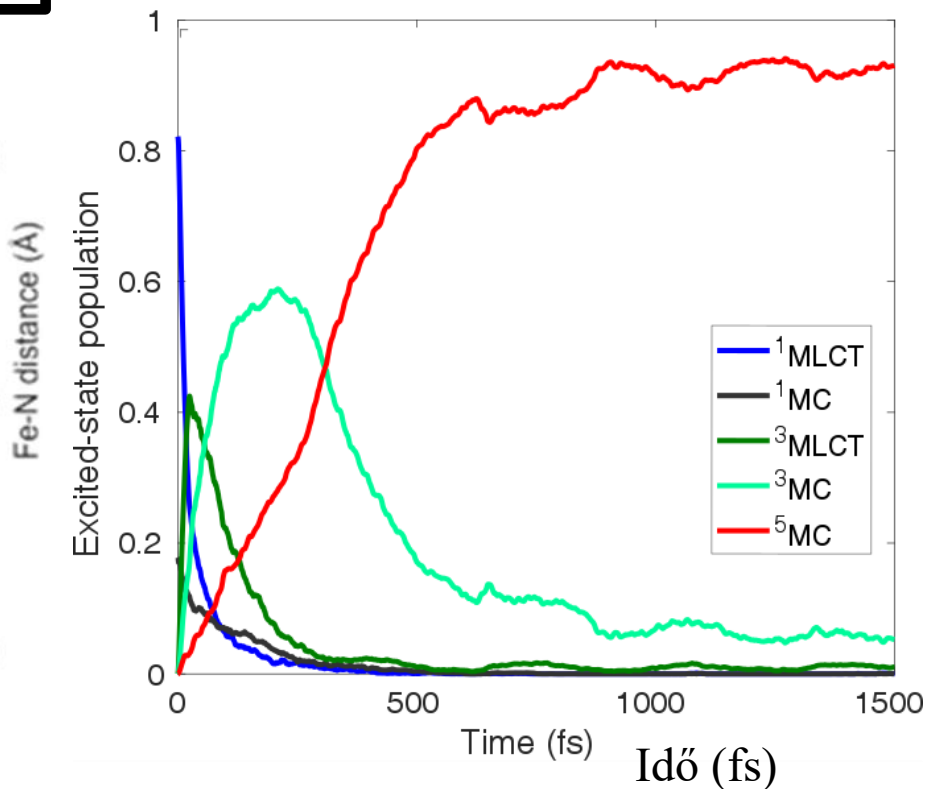
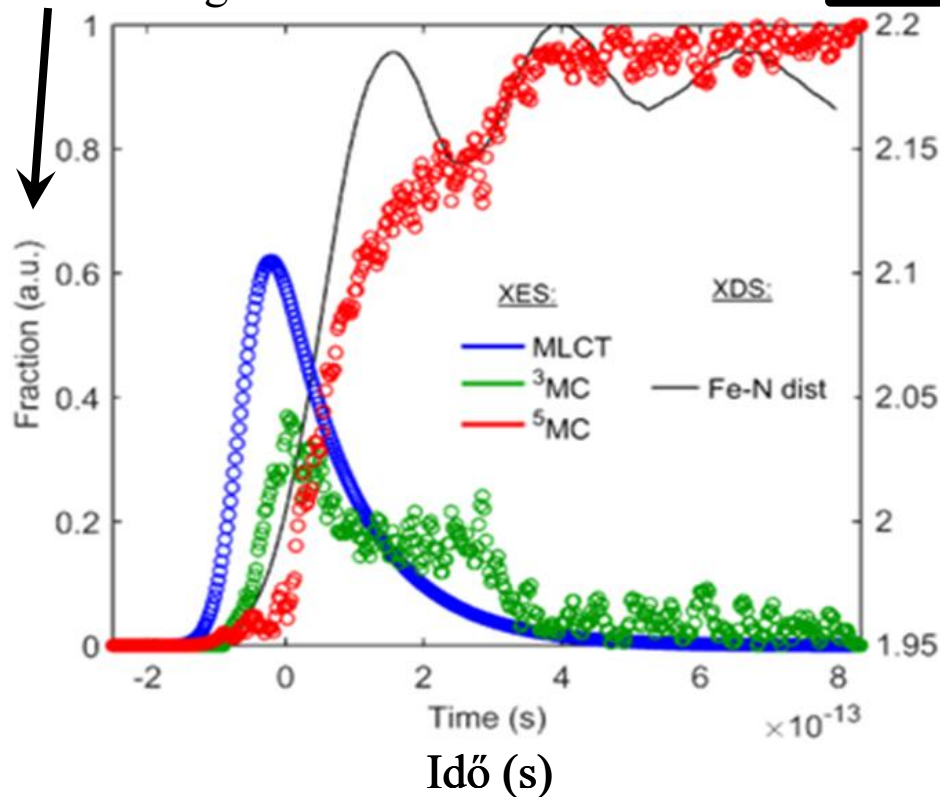

8 Szingulett
13 Triplett
3 Kvintett

[Fe(terpy)₂]²⁺ – Teljes dimenziós szimuláció

Állapotok
betöltöttsége

Kísérlet – röntgenemisszió
Kjær *et al.* Chem. Sci. 2019

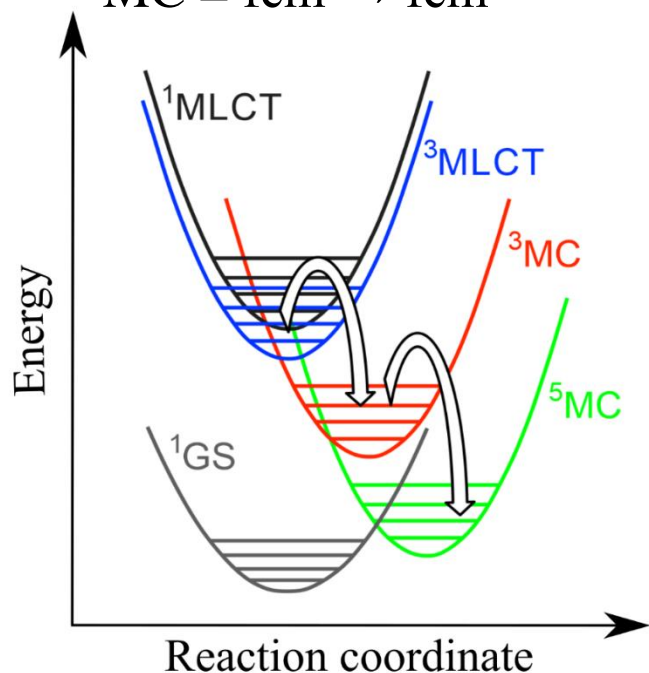
Szimuláció
Rozgonyi, Vankó, Pápai
submitted

DOI: 10.26434/chemrxiv-2022-nc1vt

Fény által kiváltott kapcsolás Fe(II) komplexekben

MLCT = fém → ligandum

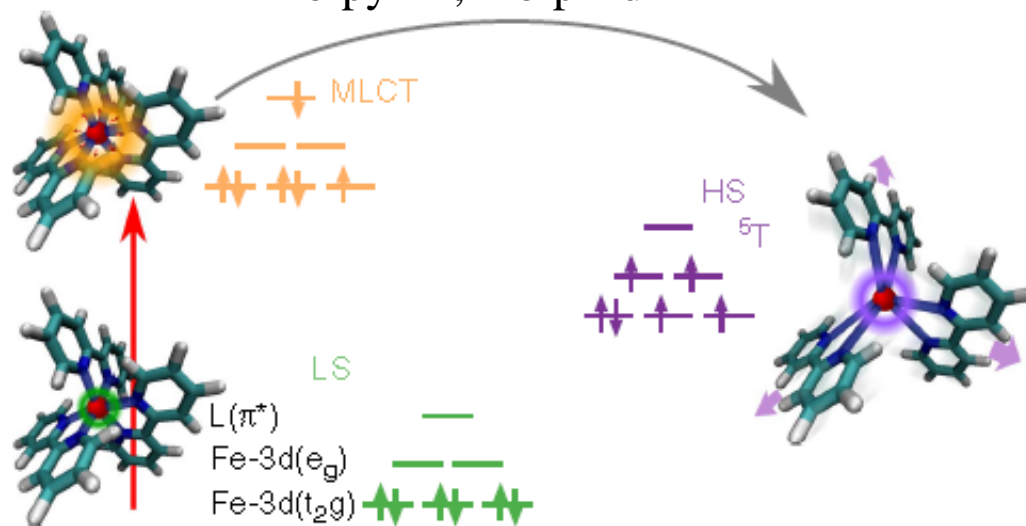
MC = fém → fém

Szekvenciális útvonal

bipy = 2,2'-bipiridin

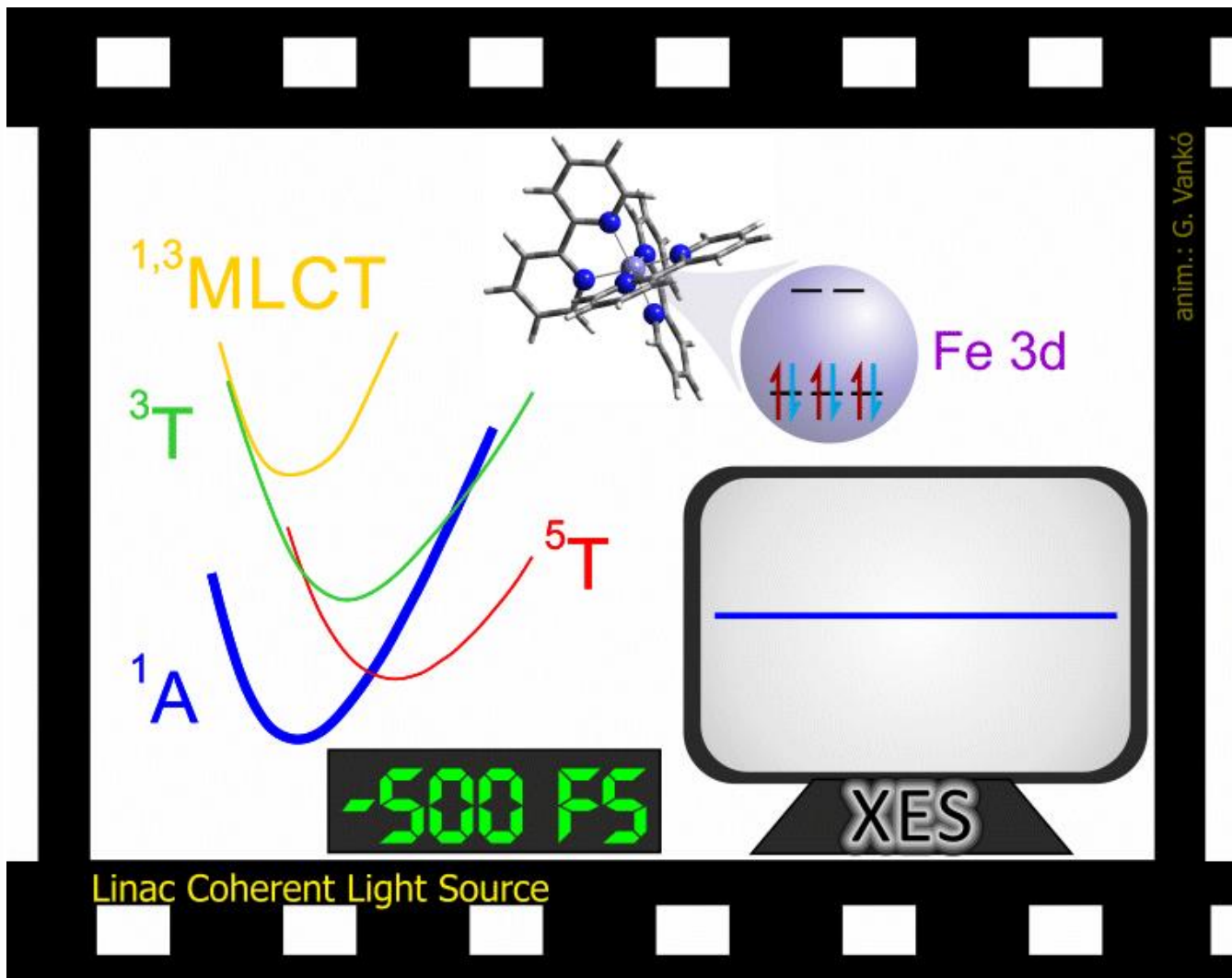

Direkt útvonal

Nature (2014), Nat. Chem. (2015), Nat. Commun. (2017),
Chem. Sci. (2019)

Molekuláris mozi

Köszönetnyilvánítás

Wigner FK

Vankó György

Rozgonyi Tamás

Femtosekundumos Spektroszkópai
és Röntgenspektroszkópai „Lendület” kutatócsoport

Bolyai János
Kutatási
Ösztöndíj

DTU Chemistry

Klaus B. Møller

Mostafa Abedi

Niels E. Henriksen

Sonia Coriani

Shota Tsuru

NKFIH PD 134976

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

VEKOP-2.3.2-16-2017-00015

DANMARKS FRIE
FORSKNINGSFOND
INDEPENDENT RESEARCH
FUND DENMARK